

Verona, Pisa, Firenze, Siena, Pavia stb.) Veress kiadványának nagy előnye az eddig megjelent hasonló tárgyú munkákkal szemben, hogy nem elégszik meg a puszta nevek és a legszűkebb tanulmányi adatok közlésével, hanem valósággal életrajzi lexikonként kezelhető. Az előforduló személyek közelebbi kilétét is meghatározza, ha tudja, értesít tanulmányaikról, irodalmi műveikről, későbbi pályafutásukról s ilyenformán lehetővé teszi, hogy az olvasó a személyek megismerése mellett tanúja legyen annak is, hogyan gazdagodik rajtuk keresztül a magyar szellemiség. A kötet második felében az »Acta et epistolae« című fejezet az egyetemi iratokból a magyarokra vonatkozó érdekesebb darabokat, valamint diákok és tanárok leveleit ismerteti, de helyet kapnak a műben az olaszországi magyar diákok latin költeményei is. A tárgykörre vonatkozó gazdag bibliográfia és részletes, kitűnően használható index zárja be a kötetet, amelynek illusztrációs anyaga is méltó az értékes tartalomhoz.

A magyar történeti irodalomnak kétségtelenül nagy gazdagodást jelent Veress munkája s az értékes adatokkal szinte túlszűfolt könyv bizonyosan sokat idézett forrása lesz a jövőben megjelenő neveléstörténeti munkáknak. Kívánatos volna a példa nyomán, hogy a német kultúrterület egyetemének legalább hasonló gazdagságú, még nem publikált anyaga is napvilágot lásson a Veresséhez hasonló kiadvány formájában. Napjainkban nem haszontalan az, ha be tudjuk bizonyítani, hogy történeti kultúránk, a mellett, hogy magyar volt, ezer és ezer szállal kapcsolódott az egyetemes keresztény és európai kultúrához. Szükségünk lehet erre a bizonyítéka azokkal a népekkel szemben, amelyek csak most kérnek befogadást az európai kultúrnépek közösségébe, de máris vitássá akarják ott tenni a mi helyünket, akik pedig történelmünk évszázadai alatt az európai kultúrának nemcsak a védelmezői, de részesei, átélői is voltunk. Ennek az igazolásához hozzásegít bennünket Veress munkája és hasonlóan hozzásegítene minden olyan kiadvány, amely a magyar szellem magas színvonalát s a magyar történeti műveltség tartalmát a leghivatottabb értékmérőhöz, az egyetemekhez viszonyítva mutatná be.

Barta István.

Zimándi Piusz dr.: Tanulóink kulturális és szociális viszonyai. Különlenyomat a jászóvári premontrei kanonokrend gödöllői Szent Norbert-gimnáziuma 1939—40-i évkönyvéből. Gödöllő, 1940. 8-r., 9 l.

Korunknak egyik jellemző vonása a szociális gondolat előretörése. Ez az egyetemes irányzat a kultúrának mindegyik területén érezteti hatását. A korszellem e szociális megnyilvánulásai alól természetesen a nevelésügy sem vonhatja ki magát. Több jel mutat arra, hogy a szociális gondolat a nevelésügyben is terjed. Többek között idétartozó jelenség az is, hogy egyre több iskolánk dolgozza fel növendékeinek szociális viszonyait és adja közre ennek eredményét. Egyre több intézet látja, amit a gödöllői premontrei gimnázium észrevett, hogy ... »a nevelői munka sikere érdekében elsőrendű fontosságú az iskolára bízott tanulók környezetének, otthoni hely-

zetének, szociális viszonyainak lehetőség szerint való teljes és helyes ismerete.«

Az előttünk levő tanulmány a gödöllői premontrei gimnázium 324 künnlakó növendékének kulturális és szociális viszonyáról mond el egyet-mást. A növendékeknek néhány kérdésre adott válasza kerül itt feldolgozásra. A feltett kérdések a következők voltak: Hányadmagával lakik egy szobában? Van-e nyugodt helye a tanulásra? Áll-e rendelkezésére legalább és külön asztal, amelyen dolgozhatnak? Van-e albérlőjük és milyen foglalkozású? Naponként hány órát fordít tanulásra? Segít-e a tanulásban valaki? Mivel tölti szabad idejét? Olvas-e napilapot? Mik a legkedvesebb olvasmányai? Van-e intézeti egyenruhája, és ha nincs, mikor szándékozik megcsináltatni?

Az eredmények részletezése e helyütt nem szükséges. Különböznék is csak a helyi körülményekkel ismerősnek érdekesek. Sokkal lényegesebb annak megírása, hogy kívánatos volna ilyesfajta körkérdések eredményének minél szélesebbkörű ismerete. Nem várt megegyezésekre vagy feltűnő különbözőségekre derülhetne így fény. Szükséges volna ilyesfajta kérdőíveknek minél több iskolában való kitöltése. Ezekből leszűrt eredmények és adatok sokkal tárgyilagosabb alapot szolgáltatnának különféle intézetek összehasonlítására, mint a végeredményben mindig csak viszonylagos tanulmányi eredmény. Jó volna pl. tudni, vajjon egyetemes vagy csak helyi jellegű jelenséggel állunk-e szemben, amiről e füzet többek között beszámol, hogy feltűnően kevés a növendékek természettudományi és technikai könyvek iránti érdeklődése. — E részletezés helyett azonban itt is fontos annak megemlézése, hogy a szerző nem elégedett meg a szociográfiai helyzetkép megrajzolásával, hanem a kapott adatokhoz nevelésügyi következtetéseket fűz. Mivel — egyebek mellett — a válaszokból az tűnik ki, hogy a növendékek feltűnően sok időt fordítanak tanulásra, ebből az következik, hogy különösen az alsósokat meg kell tanítani a gazdaságos tanulás módjára és napirendhez kell szoktatni őket. Így válik ez a szociális helyzetkép igazán nevelésügyi állapotrajzzá, aminek számadatai nemcsak érdekesek, hanem a nevelő elé eddig talán észre sem vett feladatot állítanak. Érdeklődéssel tekintünk e kezdeményezés ígért folytatása elé.

Jan. Kovács Miklós.

Hollóné Hatos Kornélia: A kézimunkaoktatás vezérkönyve. A Gyakorló Polgári Iskola Könyvtára c. sorozat 27. kötete. Szeged, 1941. 8-r., 244 l.

A Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola gyakorló iskolájának tanárai 1928-ban, még budapesti működésük idején, indították meg ezt a vezérkönyvsorozatot »Az Élet Iskolája« című kötettel, amelyben a gyakorló iskola tanárai ismertették, mindenki a maga szaktárgyából, a gyakorló iskolában követett cselekedtető módszeres eljárásokat. A gyakorló iskola tanárai, a sorozat megindításánál abból a tényből indultak ki, hogy a gyakorló iskolai tanárnak hivatásánál fogva a legtöbb és legjobb alkalma van, az iskolai munka céltudatos megfigyelése és megvitatása útján, a gyakorlati